



Kommunal planstrategi

2024-2027

Forslag til behandling i kommuneplanutvalget 14.05.2024

Kommunal planstrategi 2024-2027

Kommunal planstrategi 2024-2027 ble vedtatt av kommunestyret 20.06.2024, [her finner du sakspapirene](#).

Kommunal planstrategi er ikke en plan, eller en strategi, men et verktøy som setter rammer for kommunens planlegging. Planstrategien er ikke en arena for å vedta mål og strategier, men for å drøfte utviklingstrekk og planbehov. Planstrategien skal dermed klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen.

Kunnskapsgrunnlag for planstrategien er [Folkehelseoversikt 2023-2027 - Sånn har vi det i Sola \(PDF, 4 MB\)](#), dette dokumentet sammen med nasjonale og regionale utfordringer og forventninger danner grunnlag for utforderingsbildet beskrevet i planstrategien.

Innholdsfortegnelse

[1 Innledning](#)

[2 Plansystem og planarbeid](#)

[3 Føringer for kommunal planlegging](#)

[4 Utforderingsbilde](#)

[5 Behov for videreføring eller revisjon av kommuneplanen?](#)

[6 Planbehov](#)

1 Innledning

Hvert fjerde år, innen ett år etter at nytt kommunestyre er valgt, skal kommunen ifølge plan- og bygningsloven utarbeide en planstrategi.

Formålet med kommunal planstrategi er å drøfte status og utviklingstrekk for kommunen og avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere å starte opp eller videreføre i løpet av kommunestyreperioden.

Vurderingene skal baseres på et kunnskapsgrunnlag som viser sentrale temaer og utfordringer for kommunen, samt føringer gitt av nasjonale og regionale myndigheter.

Det skal i tillegg tas stilling til om hele eller deler av gjeldende kommuneplan samfunns og arealdel skal revideres, eller om den skal videreføres uten endringer.

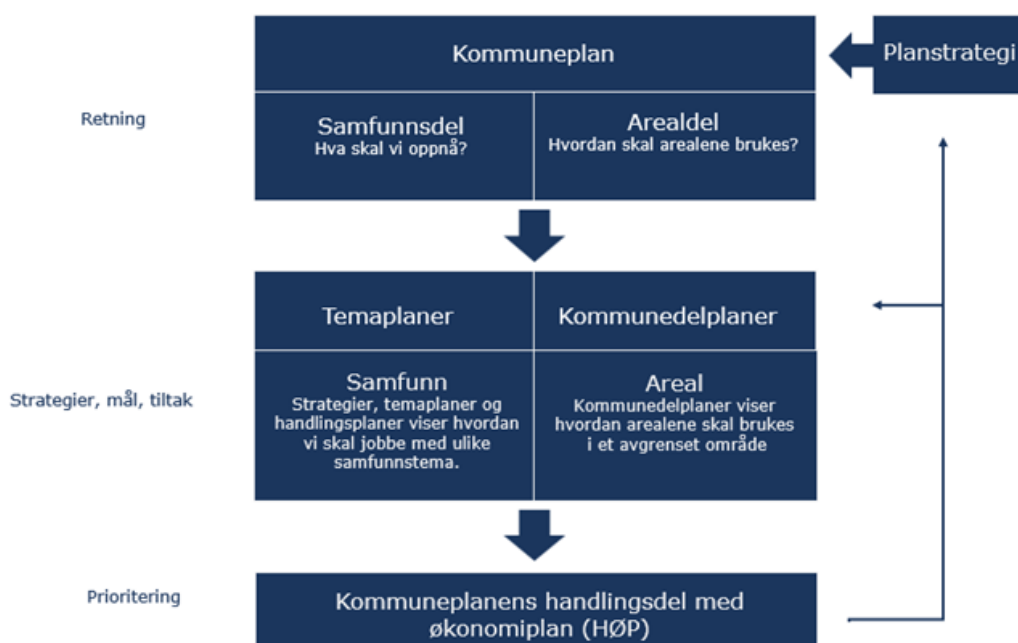
2 Plansystem og planarbeid

Sola kommune er en kompleks organisasjon som krever et styringssystem som ivaretar både oppgavene og det administrative og politiske samspillet. Styringen av Sola kommune skjer gjennom politisk vedtatte reglement, planer og strategier. Det å lage planer er både tid- og ressurskrevende for kommunen, det er derfor viktig at vi lager de plandokumentene som er med på å løse de utfordringer vi står i, samtidig som vi ser den samlede planportofølgen under ett for å sikre at vi bruker våre ressurser der de bør brukes. En viktig del av planarbeidet i Sola kommune denne kommunestyreperioden vil gå ut på å videreutvikle kommunens plansystem og planarbeid.

Vi har et godt utgangspunkt i [Sola kommunes planveileder](#) som gir klare retningslinjer for hvilke planer og plantyper som skal utarbeides, og hvordan de ulike plantypene forholder seg til hverandre.

Kommunens plansystem kjennetegnes av en kombinasjon av formelle plantyper etter plan- og bygningsloven, og ulike typer strategier, temaplaner og handlingsplaner som ikke er knyttet til plan- og bygningsloven. Et effektivt kommunalt styringssystem er avhengig av at antallet planer er tilpasset kommunens behov og ikke blir for omfattende.

Figuren under viser de viktigste elementene i styringssystemet.



I Sola kommune skal vi forholde oss til tre plantyper når vi lager planer på samfunnstema. Et tydelig planhierarki skal vise sammenhengen mellom de ulike planene, og ha klart definerte plantyper: **Strategier, temaplaner, handlingsplaner**. Bruk av tematiske kommunedelplaner forbeholdes juridisk bindende arealplaner. For samfunnstema brukes plantypen temaplan.

Strategi er definert som hva som skal gjøres for å nå mål, ikke hvordan (tiltak). En strategi er mer overordnet enn temaplan fordi det ikke utvikles tiltak i strategien.

Temaplan er det mest omfattende planverktøyet og utvikler både mål og tiltak, og kan ha strategier. Det kan være glidende overganger mellom satsningsområde og hovedmål, men generelt angir satsingsområder mer retning enn det for eksempel hovedmål gjør. Brukes når det er behov for tjenesteområde overskiddende planer. Eks. Skolebruksplan, kulturminneplan og klima og miljøplan.

Handlingsplan er en plan med bare tiltak som følger opp vedtatt strategi og andre politiske vedtak. Handlingsplaner skal rulleres jevnlig, og gjerne hvert år.

I en planprosess er det viktig å skille mellom mål, strategier og tiltak. Mål er de overordnede endringene eller resultatene man ønsker å oppnå. Strategier er de metodene eller veiene man velger for å nå disse målene. Tiltak er de konkrete handlingene eller stegene som skal tas for å følge strategiene og til slutt nå målene. En temaplan kan inneholde alle tre elementene, da den beskriver et bredt spekter av mål og hvordan man planlegger å nå dem. En strategi fokuserer mer på valg av metoder, mens en handlingsplan er mer detaljert og fokuserer på spesifikke handlinger som skal utføres. Det er viktig å ha en klar forståelse av disse begrepene for å sikre en effektiv og målrettet planleggingsprosess.

	Mål	Strategi	Tiltak
Temaplan	x	x	x
Strategi	x	x	
Handlingsplan			x

Planer er verktøy for å bli enige om felles mål og prioriteringer, og hva vi vil gjøre for å nå målene. Kommunens planer må derfor utformes som anvendelige styringsverktøy. Det må være tydelig hvordan de henger sammen og hvilken funksjon de har. Det er ressurskrevende å utarbeide planer, det er derfor ikke et mål å ha flest mulig, men å ha de riktige. Mange planer med hver sine mål kan gjøre det vanskelig å vite hva som egentlig gjelder. Det er gjort et godt stykke arbeid med å rydde i og forenkle kommunens plansystem de siste årene. Det gjenstår likevel en del jobb med å sette dette ut i praksis.

Det er derfor ønskelig å opprette et tverrfaglig planforum som til enhver tid har oversikt over gjeldende planer, og som sikrer tydelig sammenheng mellom kommuneplanen og de oppfølgende planer, samtidig som forumet også kan være rådgivende organ til ansatte som skal utarbeide planer.

Den samlede planportofølgen eller planlisten som ligger sist i dette dokumentet vil også oppdateres årlig i HØP, for å sikre en bedre kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og HØP og styring av planportofølgen.

3 Føringer for kommunal planlegging

Nasjonale forventninger

Regjeringen legger hvert fjerde år frem [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#) ([regjeringen.no](#)) for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunens og kommunens arbeid med planstrategier og planer, og kan gi grunnlag for innsigelse fra statsforvalteren. Nasjonale forventninger til planlegging gir føringer arealbruken og samfunnsutviklingen på regionalt og kommunalt nivå.

Regjeringen legger vekt på fem hovedområder på bakgrunn av de mest aktuelle bærekraftsmålene og regjeringens prioriteringer for hvordan aktuelle utfordringer på områdene kan møtes gjennom den regionale og kommunale samfunns- og arealplanleggingen:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraft og verdiskaping
- Klima, natur og miljø for fremtiden
- Samfunnsikkerhet og beredskap

Regjeringen viser til viktige utfordringer for kommunene fremover, blant annet med å nå bærekraftsmålene, om redusert klimagassutslipp og bevaring av karbonrike arealer, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av natur og naturmangfold og mindre ulikhet.

I tillegg vil kommunen møte store samfunnsutfordringer som aldrende befolkning med større forventet omsorgsbehov og mangel på arbeidskraft innen ulike tjenestoområder i kommunen.

Regionale føringer

Fylkeskommunen spiller en viktig rolle i regional planlegging, og dens planer er avgjørende for kommunenes utvikling. Disse regionale planene gir retningslinjer for en rekke aspekter ved lokal forvaltning, spesielt innen arealpolitikk. De bidrar til å koordinere utbyggingsrekkefølge, utnyttelsesgrad, og parkeringsnormer, og fungerer som et omfattende kunnskapsgrunnlag for naturressurser, kulturminner, samferdsel, og friluftsliv. Når kommunene oppdaterer sine egne planer eller vurderer nye private reguleringsforslag, er det essensielt å sikre at disse er i tråd med de overordnede regionale planene for å fremme en helhetlig og bærekraftig utvikling.

Fylkeskommunen utarbeider hvert fjerde år sin egen planstrategi. Den nåværende [Utviklingsplan for Rogaland for perioden 2021–2024](#) (ROGFK.no) har satt fokus på fire sentrale utviklingsmål:

- Klimaomstilling og livskraftig naturmiljø
- Konkurransedyktig region
- Helsefremmende og inkluderende samfunn
- Attraktive lokalsamfunn, byer og tettsteder

Arbeidet med den nye Utviklingsplan for Rogaland 2025–2028 er i gang, og denne vil videreføre og tilpasse målene i tråd med regionens behov og nasjonale samt internasjonale føringer, inkludert FNs bærekraftsmål. Prosessen involverer bred medvirkning fra kommuner, statlige organer, frivillighet og næringsliv, noe som understreker viktigheten av samarbeid for regional utvikling. Høringsutkastet til den nye planen forventes å være klart til offentlig ettersyn våren 2024.

Kommunale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt 23. februar 2023.

Kommuneplanens samfunnsdel er vår strategi for å møte for å møte fremtidens utfordringer. Samfunnsdelen setter kurs og viser retning for hvordan vi ønsker å utvikle kommune og samfunnet over tid. Samfunnsdelen har klare mål og satsingsområder for å møte kommunens utfordringer fram mot 2040. Samfunnsdelen er bygger opp med en visjon: *Ansvar for hverandre*. 4 strategiske mål.



Disse sammen med FNs bærekraftsmål gir retning til kommunens fire samfunns mål i form av strategier under hvert mål.

Nye lover/lovendringer som gir føringer for kommunal planlegging

Boligsosial lov: Stortinget vedtok 12. desember 2022 en ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet (lovdata.no), også kalt boligsosial lov. Loven trådte i kraft 1. juli 2023. Loven skjerper kommunens ansvar for samordning og plikt til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen. Lovens § 5 peker på ansvar og organisering:

Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. Før øvrig skal kommunen samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra til arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal ha en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi etter plan- og bygningsloven.

Helhetlig boligplan for Sola, ble første gang vedtatt av kommunestyret 15.12.22. Planen består av tre dokumenter kunnskapsgrunnlag, plandokument/strategi og handlingsplan.

Planen omhandler strategier og tiltak som skal gi flere mulighet til å eie sin egen bolig, og den sier noe om hvordan kommunen kan hjelpe de som trenger bistand til å bo trygt og godt. Temaplanen gir retning for kommunens boligpolitikk frem til 2033. Kommunen jobber målrettet på det boligsosiale feltet, og ny lov bygger opp under dette arbeidet.

Tilstrekkelig boligbygging: I 2021 ble plan- og bygningsloven revidert, og i loven ble det lagt til et krav om at kommunen skal legge til rette for "tilstrekkelig boligbygging". Bakgrunn for tilføyselsen er at kommunen skal ta hensyn til "tilstrekkelig boligbygging" er at dette er en viktig samfunnsoppgave. Det er viktig å legge til rette for enklere, raskere og rimeligere boligbygging, spesielt i byer og bynære strøk. Kommunen må vurdere hensynet til tilstrekkelig boligbygging på lik linje med de andre bestemmelsene i lovens plandel.

På sikt er boligbygging og boligforsyning viktige virkemidler for å holde boligprisutviklingen på nivå med den generelle prisutviklingen, samtidig som pris også påvirker hvor mange som har behov for å skaffe seg hjelp til å skaffe seg egen bolig.

Plan- og bygningslovens bestemmelse om tilstrekkelig boligbygging blir slik et viktig kopleingspunkt mellom kommunens ansvar på det boligsosiale feltet, og kommunen som planmyndighet.

Asplan Viak har på oppdrag fra Kommunal- og distrikts departementet utarbeidet rapporten Analyse av begrepet "tilstrekkelig boligbygging" (2023) (regjeringen.no). Rapporten peker på at det å legge til rette for tilstrekkelig boligbygging ikke bare er avgrenset til arealplanlegging, men at oppgavens bredde krever forankring i hele det kommunale plansystemet fram samfunnsdel til økonomiske prioriteringer i handlings- og økonomiplanen.

Det er en god kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og helhetlig boligplan for Sola.

Det vurderes videre at helhetlig boligplan for Sola har tydelige mål, satsinger og strategier som gir et godt utgangspunkt for videre arbeid med både boligsosialt arbeid og tilstrekkelig boligbygging.

4 Utfordringsbilde

Kunnskapsgrunnlaget for planstrategiarbeidet består av [folkehelseoversikt 2023-2027 - Sånn har vi det i Sola \(PDF, 4 MB\)](#), dokumentet ligger som vedlegg til planstrategien. Denne sammen med nasjonale og regionale utfordringer og forventninger er bakgrunn for utfordringsbildet beskrevet under.

Kommune Norge har store utfordringer å løse i tiden som kommer. Samtidig er Sola kommune et bedre utgangspunkt enn mange andre kommuner. Likevel vil også Sola oppleve at flere samfunnsutfordringer øker i kompleksitet og omfang. Samtidig har innbyggerne store forventninger til det offentlige. De kommunale ressursene til å løse utfordringene og imøtekomme forventningene er imidlertid uendret. Gapet mellom utfordringer som må løses og kommunen kapasitet til å løse dem, vil øke framover.

Økt tjenestebehov og færre i yrkesaktiv alder

Sola vil fortsatt ha folkevekst i årene som kommer, men veksten i antall eldre vil være sterkere enn veksten blant innbyggere i yrkesaktiv alder. Sola vil få en dobling av antall innbyggere over 80 år innen 2040. Utviklingen vil være markant annerledes enn de årene vi har lagt bak oss.

I dag har vi 4,8 i yrkesaktiv alder per person over 67 år. I 2040 vil dette tallet være redusert til 3,3. Flere lever lenger og med god helse. Dermed vil behovet for hjelp oppstå senere i livet.

Det blir likevel så mange flere eldre at etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester vil øke. Regjeringen har lansert en ny reform i eldreomsorgen kalt «Bu trygt heime». Reformen bygger videre på blant annet «Leve hele livet»-arbeidet og skal bidra til et mer aldersvennlig samfunn, at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt.

Stadig flere sykdommer og skader kan behandles, og flere overlever alvorlige hendelser både ved fødselen og seinere i livet. Flere yngre lever lenger med kroniske sykdommer, funksjonshindringer og omfattende tjenestebehov. Medisinske framskritt gjør også at flere mennesker lever lenger med livsstilsrelaterte sykdommer. Samlet fører dette til at behovet for helse- og velferdstjenester øker.

Skolene og barnehagene setter inn flere hjelpetiltak nå enn tidligere. Flere barn har sammensatte behov og trenger langvarig oppfølging. Det er innført nye bestemmelser i velferdstjenestelovgivningen for å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier. Samtidig som det forventes bedre samordning av ulike tjenester til barn og unge, øker kompleksiteten i saker og regelverk. Kommunen må tilby flere typer tjenester, mer spesialisert kompetanse og sørge for bedre koordinering og samhandling på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.

Økningen i rettigheter, oppgaver og forventninger samsvarer ikke alltid med kommunens økonomi, tid og kompetanse. I utredningen [Tid for handling](#) har helsepersonellkommisjonen beskrevet hvordan kommunene blir nødt til å omstille seg og sørge for effektiv oppgavedeling og ressursbruk. En av konklusjonene i rapporten er at det ikke vil være mulig å bemanne seg ut av utfordringene vi står overfor. En svakere vekst i andelen innbyggere i yrkesaktiv alder fører til at en eventuell vekst i offentlig ansatte vil måtte gjennomføres i sterkere konkurranse med blant annet privat sektors behov for flere ansatte. Det er allerede utfordrende å rekruttere nok helsepersonell til tjenestene, og behovet vil øke betydelig i årene framover dersom vi fortsetter å gi tjenester på

samme måte som i dag. Nye måter å gi tjenester på, nye boformer, nye digitale og teknologiske løsninger og en sterk heltidskultur er nødvendig dersom vi skal kunne dekke behovet for helsepersonell i årene framover.

Denne utviklingen treffer først helsesektoren, men på sikt vil den også treffe flere kommunalområder. Felles forståelse av nødvendigheten av å omstille tjenester og arbeidsmåter er en forutsetning for å lykkes.

Sikkerhet i en usikker verden

Verden og Norge står overfor et alvorlig og usikkert utfordringsbilde. Rivalisering mellom stormakter og natur- og klimautfordringer er eksistensielle trusler, som sammen med teknologiutvikling og demografiske utfordringer påvirker samfunnssikkerheten og stiller betydelige krav til vår beredskap fremover (NOU 2023:17 «Nå er det alvor»).

Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere uønskede hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner, og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, tekniske eller menneskelige feil, eller av tilsiktede handlinger. Samfunnssikkerhet og beredskapsarbeidet favner vidt å involvere mange aktører, i ulike sektorer og på ulike samfunnsnivå.

Å sørge for innbyggernes sikkerhet og trygghet er en av kommunens viktigste oppgaver, og arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap er helt sentralt for å opprettholde denne tryggheten. Samfunnssikkerhetsperspektivet er også en viktig del av arealplanleggingen, hvor målet er å sikre at utbygging skjer på en måte som tar hensyn til risiko og sårbarhet i samfunnet. Dette innebærer en grundig risikovurdering av hvilke områder som er egnet for utbygging, og hvilke som bør unngås på grunn av mulige risikoer som skred, usikkert grunnforhold, flom, stormflo kombinert med fremtidig havnivåstigning, overvann, virksomheter som håndterer farlige stoffer med mer. En helhetlig tilnærming til risikostyring og kriseberedskap er avgjørende for å sikre samfunnets motstandsdyktighet mot uønskede hendelser. Dette innebærer å forutsi, forebygge, håndtere uønskede hendelser som inntreffer, og lære av erfaringer. Samlet sett danner disse elementene en robust struktur som ikke bare reagerer på kriser, men også aktivt arbeider for å forhindre dem.

Kommunal beredskapsplikt har tradisjonelt vært fokusert på å håndtere hendelser som overstiger den normale kapasiteten og grunnberedskapen. Vi lever i en beredskapsmessig brytningstid med økende kompleksitet og nye utfordringer. Samtidig står Sola kommune, som resten av landet overfor knapphetsutfordringer der befolkningsutviklingen fremover vil føre til flere eldre og færre yrkesaktive. Dette vil påvirke ressursene og rammebetingelsene de kommende tiårene- også når det gjelder å ivareta oppgaver innenfor samfunnssikkerhet og beredskap.

Vi lever i en urolig tid, og det langsiktige utfordringsbildet er krevende. Trussel- risiko- og sårbarhetsbildet må forstås på en annen måte enn for bare noen år siden. Det globale utfordringsbildet som klimaendringer, teknologisk utvikling og geopolitiske spenninger påvirker vårt lokale samfunn. Disse utfordringene er tett sammenvevd og vil i tillegg kunne påvirke andre samfunnsforhold som økende sosial ulikhet, migrasjon, og et endret kriminalitetsbilde. En robust lokalbefolkning med evne til å motstå ulike trusler er essensielt for beredskapsarbeidet. Egenberedskap omhandler alt fra husholdningens egenberedskap til motstandsdyktighet mot digitale trusler og feilinformasjon. Tillit er fundamentalt for beredskapsarbeidet og det er helt avgjørende å opprettholde et tillitssamfunn hvor det er gjensidig tillit mellom innbyggere og myndigheter. Gitt den sterke sammenhengen mellom sosiale forskjeller og tillitsnivået i et samfunn er det bekymringsfullt at forskjellene øker, også i Sola. Dette kan på sikt gi næring til sosial uro.

Samfunnssikkerhet er et bredt og kompleks felt som omfatter alt fra forebygging av uønskede hendelser til å bygge et robust samfunn som kan motstå og håndtere kriser. Det er en kontinuerlig prosess som involverer risikovurdering, beredskapsplanlegging, krisehåndtering og læring. Samfunnssikkerhet handler også om å sikre kritiske samfunnsfunksjoner og infrastruktur, og å ha effektive systemer for krisehåndtering og kommunikasjon. Samarbeid på tvers av sektorer vil derfor være svært viktig innenfor samfunnssikkerhetsfeltet. Det er gjennom denne prosessen med kontinuerlig læring og tilpasning at vi kan navigere i et stadig skiftende risikolandskap og gjøre de kloke valgene som vil forme vår kollektive sikkerhet.

Sola kommunes risikobilde er beskrevet i kommunens nylig vedtatt Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.

Klima, miljø og natur

Klimaendringer er en av vår tids største utfordringer. Ifølge FNs klimapanel siste rapport om klimaendringer har global gjennomsnittstemperatur allerede økt med 1,1 grader. Verden vil sannsynligvis passere 1,5 grader før 2040. Kommunen har en vesentlig rolle å spille i arbeidet med omstilling til lavutslippssamfunnet. De tre største utslippsskildene i Sola er sjøfart, luftfart og veitrafikk. Sola kommune må ta sin del av ansvaret, blant annet med å kutte egne klimagassutslipp og legge opp til en samordnet bolig, areal og transportplanlegging som gir mindre utslipp.



Norge tar også del i internasjonale avtaler som setter mål for utslippsreduksjoner. I tråd med disse har Sola kommune som mål å redusere vårt utslipp og klimafotavtrykk med 55 prosent innen 2030, det samme målet som den norske regjeringen. I løpet av 2022 hadde Sola et utslipp på 217 141,8 tonn CO₂ ekvivalenter. Dette er en reduksjon med 10,4 prosent sammenlignet med 2021.

Klimaendringene fører til mer nedbør, ekstremvær, økt risiko for flom, jord og sørpeskred og høyre stormflonivå som resultat av havnivåstigning, og setter rammer for samfunnsutviklingen. Det er derfor behov for å tydeliggjøre klimarisiko som premiss for kommunal planlegging fremover. Endringer i klima berører en rekke samfunnsområder i kommunen, som samfunnssikkerhet, tettstedsutvikling, forvaltning av kritisk infrastruktur og næringsutvikling.

Klimarisiko handler om konsekvensene av klimaendringene og konsekvensene av klimapolitikken. En del endringer er merkbare allerede, men det er stor usikkerhet knyttet til hvordan klimaendringene vil arte seg framover. Det vi vet er at det også i Sola i tiårene som kom kommer vil blåse mer, regne mer og bli varmere. [Klimaprofil for Rogaland](#) viser at gjennomsnittlig årstemperatur i Rogaland er beregnet å øke med ca. 3,5 grader, mens årsnedbøren i Rogaland er beregnet å øke med ca. 10 prosent.

Klimautfordringene kan ikke løses uten av vi samtidig løser naturutfordringene. Utfordringene henger tett sammen, og klima og naturkrisene forsterker hverandre. Arealendringer, tap eller fragmentering av grønne arealer er den største trusselen for naturen. Store infrastrukturprosjekter og utbygging av boliger og næring reduserer areal til natur. For bevaring av biologisk mangfold og leveområder for planter og dyr er det viktig å ta vare på og gjenskape sammenhenger av leveområder som er tilpasset de enkelte arter. Hvordan vi bruker arealene er av stor betydning for både karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

Sola kommune skal skjerme jordbruksjord og naturverdier mot omdisponering og utbygging. Dette er konkretisert i jordvernmål for kommuneplanperioden 2023-2040:

- Det tillates omdisponert LNF til absolutt minimum nødvendig areal for å realisere viktige samferdselsprosjekt.
- Årlig omdisponering av jordbruksjord skal ikke overskride 15 dekar.
- Årlig nedbygging av jordbruksjord skal ikke overskride 50 dekar, inkludert intern nedbygging av landbruket.

Hvordan Sola kommunes arealer fordeler seg på ulike arealkategorier gis det en god oversikt over i [NIBIO arealbarometer](#).

De ubebygde områdene i Sola er viktige både for biologisk mangfold, av hensyn til kulturlandskapet og i et folkehelseperspektiv.

Utenforskap og økt ulikhet

Utenforskap handler om å stå utenfor deler av samfunnslivet. Mangel på sosial tilhørighet og sosiale felleskap er karakteristisk for opplevd utenforskap. Svake grunnleggende ferdigheter, helseproblemer eller vanskelige oppvekstvilkår er eksempler på forhold som kan skape grunnlag for eller oppstår gjennom utenforskap.

Sammenlignet med andre land er Norge et land med små forskjeller. Et utjevnet skattesystem, lav arbeidsledighet og gode ordninger som hjelper syke og uføre, gjør at de økonomiske forskjellene ikke blir for store. Likevel har forskjellen mellom fattig og rik økt de siste 50 årene. Dette skyldes i stor grad at de rikeste har blitt rikere. Økonomi påvirker helsen vår, blant annet ved å gi bedre tilgang til en god bolig i et godt bomiljø, bedre kosthold og bedre tilgang til helsetjenester. De som har høy utdanning og høy inntekt, har høyere forventet levealder enn personer med lav utdanning og lav inntekt. Målet i folkehelsearbeidet er å redusere sosial ulikhet i helse uten at noen får dårligere helse.

Inntektsulikheten i Sola ligger over både landsgjennomsnittet og snittet i Rogaland. Samtidig har Sola en av de høyeste medianinntektene i Rogaland. Dette gir også utslag i at avstanden mellom medianinntekten til alle husholdninger og for aleneforsørgere er relativt stor. Sola har færre barn av enslige forsørgere enn snittet i fylket og landet. Når det gjelder andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, ligger Sola kommune signifikant bedre enn fylket og landet som helhet.

Å være i jobb er den beste måten å unngå fattigdom på. Sola kommune har lav arbeidsledighet, dette er veldig bra, men vi vet at vi er veldig sårbare for konjunkturrendringer, også i større grad enn våre nabokommune Sandnes og Stavanger. Vi ser også at vi har en svak øking i antall unge uføre. Barn som vokser opp i familier med lav inntekt, kan oppleve at økonomi begrenser mulighetene til å delta i samfunnet på lik linje med andre barn.

Barn og unge som har foreldre med kort skolegang, lav inntekt og svak tilknytning til arbeidslivet, har oftere svakere skole prestasjoner enn andre og lavere sannsynlighet for å gjennomføre utdanningsløpet. Forskjell i utdanningsløpet er nært forbundet med forskjell senere i livet. Økende sosiale forskjeller medfører blant annet risiko for uhelse og at flere blir stående utenfor arbeidslivet som voksne.

For å hindre utenforskap må Sola kommune skape gode oppvekstmiljø som gir barn og unge et godt grunnlag for å kunne mestre livet og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Utfordringsbildet peker mot at en tydelig satsning på barn og unge vil være sentralt i det videre folkehelsearbeidet.

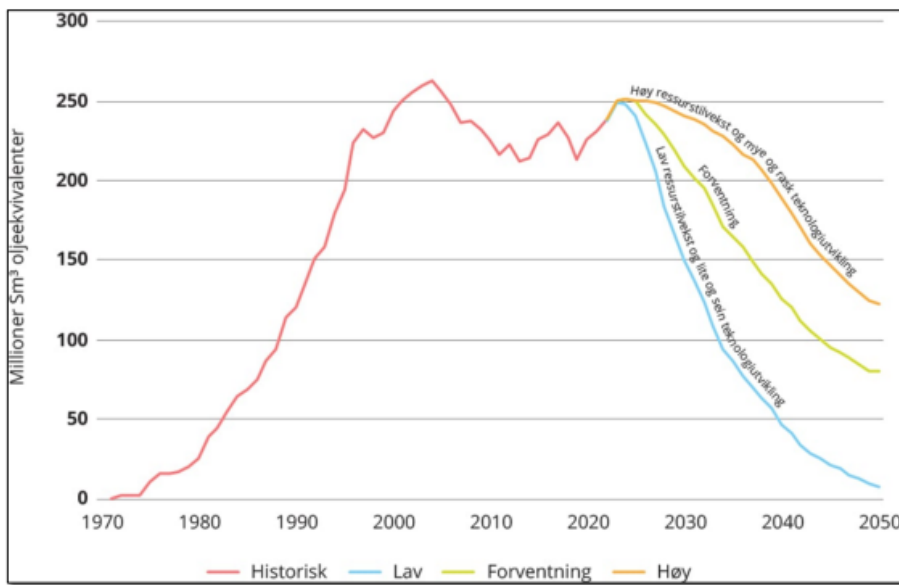
Årsaken til utenforskap og diskriminering ligger for en stor del i hvordan vi har innrettet samfunnet vårt.

CRPD- konvensjonen ligger til grunn for arbeidet kommunen gjør for å bygge ned samfunnsskapt barrierer. Det krever et eget fokus i overordnede planer. Det er et nasjonalt mål at tjenestene skal være likeverdige. Kommunens arbeid og virksomhet står sentralt i gjennomføringen av Norges samlede forpliktelser etter CRPD. Hvordan kommunen planlegger, tilrettelegger og tilbyr tjenestene sine, avgjør om mennesker med funksjonsnedsettelse har mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre. Det er i den enkelte kommune innbyggere får rettigheter i praksis.

Konjunktur sårbarhet

Næringslivet på Nord-Jæren og i Sola er i stor grad knyttet til olje- og gassproduksjon, og konjunktursvingninger får store ringvirkninger. Framskrivninger og investeringsplaner viser at investeringene i disse næringene vil avta. Samtidig krever internasjonale avtaler og økt politisk trykk i klimaspørsmål omlegging til et grønnere og mer bærekraftig næringsliv. Denne utviklingen gir hele vår region særlige utfordringer, men også nye muligheter.

Det er usikkerhet knyttet til aktivitetsnivået på norsk sokkel frem mot 2050, men alle anslagene peker mot en kraftig nedgang i utvinning. Figuren er fra oljedirektoratet sin ressursrapport for 2022.



Omstilling til mer bærekraftige næringer tar tid og krever strategisk planlegging, investeringer og samarbeid mellom næringsliv, myndigheter og samfunnet som helhet.

Det er en stadig hardere konkurranse om arbeidskraften mellom regionene. Mange ledige jobber og samtidig relativt sett færre i yrkesaktiv alder både her i vår region og i resten av landet, gir sterkere konkurranse om arbeidskraften. NAVs bedriftsundersøkelse fra 2023 viser at norske virksomheter mangler til sammen nesten 53 000 arbeidstakere. Yrkesgruppene som det er størst mangel på er først de som jobber innen helse, pleie og omsorg og deretter bygg og anlegg og industriarbeid. Det er de samme yrkesgruppene som toppet lista i 2022. NAV anslår at rundt en fjerdedel av virksomhetene har problemer med å få tak i arbeidskraft. Konkurransen om arbeidsplassene og bedriftene vil bli hardere i årene framover, både nasjonalt og internasjonalt. Her står regionene i Norge i et konkurranseforhold. Petroleumsnæringen har i stor valgt å lokalisere seg til Stavanger-regionen, mens konkurransen er mer åpen når det gjelder omstilling i eksisterende og utvikling av nye næringer – her er gjerne de andre storbyområdene like attraktive. Summen av regionens samlede konkurransefortrinn blir derfor enda viktigere i tiden framover.

Et godt regionalt samarbeid med kommuner, academia, fylket, organisasjoner og eksisterende næringsliv er viktig for å lykkes i denne konkurransen. Det har vært og vil i enda større grad være viktig å ha et overordnet perspektiv på næringsutviklingen, og å stå sammen når ressurser skal fordeles.

Sola mot 2040

Sola er en kommune i vekst som det er godt å leve i. Kommunen har et bærekraftig næringsliv og gode velferdstilbud. Samtidig vet vi at dette vil utfordres. Regjeringen fremhever nasjonale utfordringer i perspektivmeldingen. Det samme gjelder helsepersonellkommissjonens «Tid for handling». Dette vil treffe vår kommune. En eldre befolkning fører til at en mindre del av befolkningen jobber og betaler skatt. Utgiftene til pensjon og helse- og omsorgstjenester vil øke. Produktivitetsveksten i landet må opp dersom velstanden skal

oppretholdes. Krig i Europa, klimautfordringer og trangere økonomiske rammer i offentlig økonomi påvirker oss nasjonalt og lokalt. Befolkningsvekst og demografiske endringer med høyere andel eldre og færre yrkesaktive per pensjonist. Endrede krav til kompetanse i arbeidslivet vil utfordre måten vi gir tjenester på fremover.

Dette er noen av de utfordringene kommunen må møte med en langsiktig og systematisk plan. For å lykkes med arbeidet må vi involvere innbyggere, ansatte, politikere og frivillige lag og organisasjoner.

Sola kommune er i en god posisjon til å planlegge og gjennomføre den omstillingen som skal til for også i fremtiden kunne levere tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte med riktig kvalitet. Samtidig ser vi at de siste års handlings- og økonomiplaner stadig blir mer utfordret. Vi klarer i for liten grad å være langsiktige og ha en plan for den vidre omstillingen. Vi må få til et bredere og mer systematisk arbeid med omstillingen. Dette innebærer at tjenestene må ha tydelige kvalitet- og effektmål, og utfordres i tråd med innbyggerperspektivet. Vi må lykkes med involvering og historiefortelling om hvorfor Sola kommune gjør dette. Omstilling handler om å utvikle, forbedre, eller endre kommunens tjenestetilbud. Dette må skje gjennom kontinuerlig tilpasning av kommuns drift sett i forhold til gjeldende rammer og tilgjengelige ressurser. Det handler videre om å tilrettelegge for tydelige, samordnede og effektive tilbud til innbyggerne.

Kommuneorganisasjonene må settes i bedre stand til kontinuerlig å utvikle måten vi løser oppgaver på og finne nye løsninger til nye behov internt og eksternt. Det skal i planperioden lages en omstillingsplan med bred forankring, planen vil være vår felles handlingsplan for å møte Sola 2040.

5 Behov for videreføring eller revisjon av kommuneplanen?

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel 2023-2040 ble vedtatt 23. februar 2023. Det er gjort et grundig arbeid med samfunnsdelen med bred involvering. Samfunnsdelen peker ut viktige overordnede mål og strategier for å møte utfordringene Sola står overfor i planperioden. Samtidig inneholder ikke kommuneplanen konkrete tiltak og løsninger, dette skal gjøres i underliggende strategier, temaplaner og handlingsplaner og i handlings- og økonomiplan.

Mål for rullering av kommuneplanens samfunnsdel 2023-2040 var og styrker og videreutvikle samfunnsdelen som kommunens viktigste styringsdokument. I dette ligger det at samfunnsdelen skal ligge til grunn for alt planverk som kommunen lager.

Å få til en god kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og underliggende planer tar tid. Det er både ressurs og tid krevende å lage gode planer. Gjeldende samfunnsdel har vært operativ i et og et halvt år. Dette er ikke lenge for en overordnet plan.

Trenger samfunnsdelen revisjon?

Gjeldende samfunnsdel svarer slik kommunedirektøren ser det godt ut det utfordringsbildet vi har skissert i dette dokumentet. Kommunedirektøren anbefaler derfor at kommuneplanens samfunnsdel videreføres slik den nå ligger, og at man i denne planperioden jobber videre med å få til gode koblinger mellom de ulike plandokumentene som inngår i kommunens plansystem.

Kommuneplanens arealdel

Gjeldende kommuneplan 2023-2040 vedtatt 28. september 2023 ble koblingen mellom samfunns- og arealdelene styrket. Det ble gjort et omfattende arbeid for å forenkle og strukturere reguleringsbestemmelsene og plankartet.

Trenger arealdelen revisjon?

I denne perioden vurderer kommunedirektøren at det kun er behov for en begrenset revisjon av arealdelen. Arealstrategien i samfunnsdelen videreføres uten justeringer. Hovedfokuset i revisjonen vil være å følge opp og innarbeide nasjonale rammer og føringer opp mot kommunale behov. I tillegg vil det arbeides med å oppdatere og revidere planbeskrivelse, bestemmelser og plankart.

Nasjonale, regionale og lokale føringer

Regjeringens nyeste veileder for Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 trekker frem blant annet at klima, natur og miljø og samfunnssikkerhet er viktig. Det er tydelige nasjonale forventninger om at kommunene må se nærmere på arealreservene for å vurdere om areal kan tilbakeføres til

LNf. Kommunedirektøren har mottatt brev fra Landbruks- og matdepartement og Kommunal- og distrikts departement hvor det blir påpekt viktigheten av å ta vare på matjorda.

Sola kommune må følge opp meklingsresultatene fra gjeldende kommuneplan hvor vi blant annet skal vurdere tilbakeføring av utbyggingsformål til LNf. Kommuneplanarbeidet skal også se nærmere på målene som ligger i Sola kommune sin [kommunedelplan for klima og miljø 2021-2031](#), og vurdere justeringer for å ivareta samfunnssikkerhet og klimarisiko etter [helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse 2023](#) (HROS) for Sola kommune.

Utbyggingsbehov

Det ble i gjeldende kommuneplan satt av nytt større næringsområde på Soma og nytt boligområde på Grannes. Flere private arealinnspill ble vurdert og behandlet i gjeldende kommuneplan. Kommunedirektøren har vurdert arealreservene, og det er store arealreserver i gjeldende kommuneplan til boligutbygging sett opp mot forventet befolkningsvekst. Det er også vurdert at det ikke er behov for ytterligere næringsreserver i kommende kommuneplanperiode. Kommunedirektøren vil åpne opp for arealinnspill knyttet til omdisponering fra et utbyggingsformål til et annet utbyggingsformål, eller tilbakeføring til LNf eller friområde.

Hovedtema til arealdelen:

- Nasjonale og regionale føringer for jordvern, natur og klima
- Mål og justeringer fra kommunedelplan for klima og miljø og helhetlig ROS (HROS)
- Kulturmiljø og kulturminner
- Turveier, byggegrensler i 100-metersbeltet langs sjø og spredt bebyggelse i LNf

Oppsummering av behovet for revidering av kommuneplanens arealdel

Kommunedirektøren anbefaler en begrenset revisjon av arealdelen for oppdateringer og endringer, særlig med tanke på å imøtekomme nasjonale føringer og forventninger. Temaene er for omfattende for justeringer, og arealdelen må derfor gjennomgå en begrenset revidering.

Det skal lages et planprogram i tråd med vedtatt planstrategi. Planprogrammet skal beskrive tema for revideringen, prioriteringer og hvordan revideringen er planlagt gjennomført. Planprogrammet vil bli lagt frem for politisk behandling i utvalg for plan og miljø og deretter i kommuneplanutvalget etter sommeren 2024. Planprogrammet skal deretter legges ut på høring, samtidig som planoppstart for revidering av kommuneplanens arealdel blir varslet.

Vedlegg: Matjord og arealplanlegging i kommunene, 29.01.24

6 Planbehov

Under viser en oversikt over kommunens planer, hvilke som er nye, hvilke som skal videreføres og hvilke som skal revideres. Planene er sortert etter hvilket tjenesteområde som har koordineringsansvar for utarbeidelse og oppfølging av planene. Det er imidlertid viktig å understreke at mange av planene er tverrsektorielle og går på tvers av tjenesteområder.

Oversikten vil også rulleres årlig i HØP.

Overordnede planer og kunnskapsgrunnlag Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027
Kommuneplanens samfunnsdel (KPS)	Videreføres				
Kommuneplanens arealdel (KPA)	Revideres	x			
Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse	Revideres				x
Folkehelse oversiktsdokument	Revideres				x
Befolkningsfremskrivinger	Revideres	x		x	
Temaplaner Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027

Temaplaner Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027
Kommunedelplan for klima og miljø	Videreføres				
Plan for idrett og fysisk aktivitet	Revideres	x			
Trafikksikkerhetsplan	Revideres		x		
Hovedplan for vann og avløp	Ny		x		
Temaplan for overvannshåndtering	Ny			x	
Temaplan for natur	Vurderes				
Sykkelstrategi 2019-2023 Vurderes omgjort til temaplan for mobilitet	Revideres	x			

Strategier Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027
Eiendomsstrategi	Ny	x			

Strategier Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027
Strategi for næring og reseliv	Ny	x			
Strategi eierskap	Revideres	x			

Handlingsplaner Samfunnsutvikling	Status	2024	2025	2026	2027
Kommunedelplan klima og miljø handlingsplan	Revideres	x			
Handlingsplan mot støy i Sola kommune 2008-2023	Revideres		x		

Temaplaner Levekår	status	2024	2025	2026	2027
Plan for helsemessig og sosial beredskap	Revideres	x			
Kompetanseplan for levekår	Ny		x		
Demensplan	Videreføres				

Temaplaner Levekår	status	2024	2025	2026	2027
Plan for kreftomsorg og lindrende behandling	Ny		x		
Helhetlig boligplan for Sola kommune	Revideres				x
Handlingsplan for habilitering og rehabilitering 2019-2022	Revideres		x		
Handlingsplan for legetjenester	Revideres		x		
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	Revideres	x			
Handlingsplan mot fattigdom	Revideres	x			
TØRN - Levekår mot 2040 - utviklings og endringsarbeid 2022-2027	Revideres				x
Smittevernplan	Revideres	x			
Pårørendestrategi	Revideres				x

Strategier Levekår	Status	2024	2025	2026	2027
Levekår mot 2040 (erstatte kommunedelplan for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenester)	Ny	x			

Temaplaner Oppvekst og kultur	Status	2024	2025	2026	2027
Kultur for alle 2015-2025	Revideres	x			
Kvalitetsplan for SFO 2017-2020	Revideres	x			
Skolebruksplan 2023-2033	Videreføres				
Barnehagebruksplan 2021-2025	Revideres	x			
Kvalitet i Solabarnehagen strategi mot 2030	Midtveis evaluering			x	
Overgang fra barnehage til skole og SFO 2021-2024	Revideres	x			

Temaplaner Oppvekst og kultur	Status	2024	2025	2026	2027
Forebygging av omsrogssvikt og atferdsvansker	Ny	x			
Kommunedelpl an for kulturminner 2017-2027	Revideres				x

Handlingsplan er Oppvekst og kultur	Status	2024	2025	2026	2027
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	Revideres		x		
Handlingsplan for psykisk helse barn og unge	Ny		x		

Strategier Oppvekst og kultur	Status	2024	2025	2026	2027
Digitalstrategi for Sola barnehagen	Revideres	x			
Trygg og god oppvekst for alle	Revideres				x

Temaplaner Organisasjon	Status	2024	2025	2026	2027
Beredskapsplan overordnet nivå - administrativ del	Videreføres				

Handlingsplaner Organisasjon	Status	2024	2025	2026	2027
Sola 2040	Ny	x			

Strategier Organisasjon	Status	2024	2025	2026	2027
It strategi for Sola kommune	Ny	x			
Kommunikasjonsstrategi for Sola kommune 2019-2023	Revideres	x			
HMS-strategi 2023-2026	Revideres				x
Innkjøpsstrategi 2021-2024	Revideres		x		
Arbeidsgiverstrategi 2024-2028	Videreføres				
Rekrutteringsstrategi	Ny		x		